

Elsti føroyski ellisbilurin aftur í Sandavági

Eingilsmenninir finga bilin til Føroya undir seinna heimsbardaga. Eftir kríggið varð hann seldur, og koyrði hann fram til seinnapartin í fimtiárunum. Í 1989 fekk Krigssavnið bilin og sendi hann til Onglands til umvælingar. Nú er bilurin komin aftur, og anari er Sandavágs kommuna

EIRIKUR LINDENSKOV

Sunnudagin var sannur hátíðardánur í Sandavági. Høvið var, at nýggjur bilur var komin til bygdina.

Treyðugt so, heilt nýggur var bilurin kortini ikki, tí talan er um elsta føroyska ellisbilin - ein Bedford lastvongur frá 1941, sum bretska hersetingarvaldið fekk til Føroya undir krígunum. Eftir kríggið varð bilurin seldur til Sörvágs. Har hevði bilurin tveir áningar, áðrenn hann varð keyptur til Sandavágs í 1949.

Tað var Karl Simonsen, sum tá keypti bilin, og koyrði bilurin til einaferð seinnapartin í fimtiárunum, tá hann varð settur inn. Tá farið varð at rudda barakkina í 1989, valdi familjan heldur at lata Krigssavnið bilin, enn at koyra hann burtur.

Krigssavnið fekk bilin á serligt verkstað í Onglandi til restaureringar, men áðrenn bilurin varð liðugur, fór savnið á húsangang, og hevði tískil ikki ráð at gera bilin lidnan. Sandavágs Kommuna fekk tí bilin, og hevur goldið tað, ið eftir var av umvælingini.

Kommunan fekk áheitanina í 1995

Sunnudagin klokkan 16⁰⁰ varð skipað fyri samkomu í túninum framman fyri Sparikassan í Sandavági, har høvi var hjá fólki at síggja bilin. Hornorkestrið spældi, og serligur røðari var Jens Pauli Heinesen, rithøvundur, sum er ættaður úr Sandavági. Hann hugleiddi um tíðina undir krígunum, tá rættuliga nógvir skotskir hermenn vóru í Vágunum.

Suni Joensen, bygdaráðsformaður segði, at kommunan í 1995 fekk áheitan um at stuðla umvælingini av bilinum.

- Vit finga ákoyringar fyri at hava tikið Gomlu Losju burtur. Fólk meintu, at hon hevði serligan søguligan týðning, tí hon varð nýtt sum sjúkrahús hjá eingilsmönnum undir krígunum - tí vóru vit heinanvegin til dystin fus, tá hendan áheitan kom, segði hann.

Í juni mánaði í ár var bilurin liðugur, og vildu teir á verksmiðjuni fegnir hava onkran úr Føroyum niður at góðkenna arbeiðið.

- Eg fór tá sjálvur niður á verkstaðið, sum liggur norðan fyri Hull, segði Suni Joensen, sum var sera hugtikin av øllum bilinum, tanksunum og flúgvur-

num, sum vóruð umvældir á hesum serliga verkstað her teir eru serfrøðingar at umvæla slíkar lutir frá krígunum.

Skipafelagið Føroyar flutti bilin heim ókeypis, og tá vóru teir í Sörvágs kommunu sera takksamir fyri, segði Suni Joensen.

Best varðveitt av slagnum í heiminum

Tað er soleiðis, at bilarnir, sum vóru framleiddir til

herin, ikki vóru skrásettir sum vanligir bilar, og teir høvdu hvørki nummarplátu ella stellnummar. Tað sigst eisini, at tað bert eru heilt fáir av júst hesum merkinum til í dag, og at bilurin í Sandavági er ein hin best varðveittur av hesum slagnum í heiminum.

Bilurin er í dag sum hann var, tá hann var gjørdur til herin. Hann hevur fingið nýggja last í Onglandi við presending, júst sum vit

kenna bilarnar úr krígsfilmunum. Húsið er tað sama, men motorurin er ein umbytingsmotorur. Bilurin er fýrahjólstrektur, men hevur tó ikki vegvísaraljós. Men hann hevur á vinstru síðu ein vegvísaraarm, sum við einum kápli veður koyrdu út, fyri at vísa av.

Bretar vardu tjaldrið

Bæði aftan og framman hevur bilurin tjaldramerkið - og tað hevur sína serligu søgu, greiðir Óvild Didriksen, sum saman við Finn- hjørn Dam umboðaði savnið, sum fekk bilin til Onglands, á samkomuni sunnudagin.

- Tá bretarnir komu til Føroya, høvdu teir til fragd at skjóta Tjöldur og annan fugl. Hetta dámdi sjálvandi ikki føroyingum, og fuglavinurin størsti, Sverri Patursson fór tí at tosa við yvirmenninar um hetta.

- Úrslitið var, at bretar settu tjaldramerkið á øll akførini, og teir góvust við at skjóta tjöldur, tá teiringu

Bilurin er sum nýggjur, tá hann kom av verksmiðjuni. Høvi var eisini at síggja bilin koyra aftur og fram - men leggið til merkis tjaldramerkið vinsturmeigin framman. Hetta merkið høvdu onglendingar á øllum akførinum - at verja tjaldrið, tjóðfugl føroyinga

at vita, at hetta var tjóðfuglur okkara, segði Óvild Didriksen við Sosialin.

Sandavágs Kommuna hevur enn ikki umstøður at goyma bilin innandura. Tí hevur kommunan heitt á Hans Elmar Poulsen á Vatnsoyrum, sum eigur Vatnsoyru Bilasavn, um at goyma bilin fyribils. Hjá Hans Elmar kann bilurin standa heitt og fjálgt - og soleiðis má hann goymast, skal hann varðveitast.

Finnhjørn Dam segði á samkomuni sunnudagin, at hesin bilurin var hin fyrstu størri luturin frá krígunum, ið eigur at vera á einum krigssavni, sum heilt nátturliga eigur at vera í Vágunum.

Við snotuliga Bedfordbilinum er so skjótli settur á.

Bilurin hjá Sandavágs kommunu er ikki tann elsti bilurin í Føroyum, men hann er elsti bilur, sum hevur verið í Føroyum alla sína tíð, og sum ikki hevur koyrt aðrastaðni...

Fleiri hundræð fólk vóru komin samanuttan fyri nýggja Sparikassan í Sandavági, har Bedfordbilurin frá 1941 varð vistur fram